

Aktuální otázky ochrany průmyslových práv v právu Evropské unie

prof. JUDr. Vladimír Týč, CSc.

Duševní vlastnictví – ochrana v mezinárodním obchodu EU

- Tři směry unijní úpravy DV:
  - udělování a trvání práv
  - efektivní ochrana (nař. 3295/94, 1383/03)
  - omezení práv - vyčerpání

Pravomoc EU - článek 118 SFEU

- V rámci vytvoření nebo fungování vnitřního trhu přijmou EP a Rada řádným legislativním postupem opatření o **vytvoření evropských práv duševního vlastnictví**, která zajistí **jednotnou ochranu práv duševního vlastnictví v Unii**, a o zavedení **centralizovaného režimu** pro udělování oprávnění, koordinaci a kontrolu na úrovni Unie.
- Rada stanoví *zvláštním legislativním postupem* formou nařízení **pravidla pro používání jazyků** ve vztahu k evropským právům duševního vlastnictví. Rada rozhoduje **jednomyslně** po konzultaci s Evropským parlamentem.

Koncepce Komise

- podpora tvůrčí činnosti a inovací, jakožto
  - prostředku k dosažení stabilního růstu a
  - příznivého klimatu pro investice.
- **Patenty:** smyslem současné reformy je učinit patentovou ochranu v Evropě
  - nákladově i administrativně přístupnější i pro malé a střední podniky a
  - tím podpořit tvůrčí činnost.
- **Ochranné známky:** zefektivnit zápis známky jakožto předpokladu ochrany a zlepšit přístup k rejstříkům.
  - Počet registrací unijní známky již překročil 100 000 ročně.
- **Ochrana zeměpisných označení:** rozšíření i na zeměpisná označení produktů nezemědělských a nepotravinářských, tedy průmyslových.

PATENTY – vlastní unijní systém

- naléhavá potřeba:
  - jednotná úprava pro celou EU (vyčerpání)
  - jednotný patent ve smyslu jediný (ne svazek národních patentů)
  - snížení nákladů (36000 x 1850 EUR)
- daří se až po 2010
- princip: evropský patent (EPO) s jednotným účinkem pro EU

PATENTY – úprava jednotného účinku

- "patentový balíček":
- - ***nařízení č. 1257/2012, kterým se provádí posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany,***
- - ***nařízení č. 1260/2012, kterým se provádí posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany, pokud jde o příslušná ustanovení o překladu***
  - ***obě nařízení bez Španělska a Itálie,***
- - ***Dohoda o Jednotném patentovém soudu EU.***
- Jednotný účinek evropského patentu se bude vztahovat pouze na ty zúčastněné členské státy EU, které se stanou smluvní stranou Dohody o Jednotném patentovém soudu.

PATENTY – jednotný účinek, principy

- 1. Nebude vytvořen "unijní patent", ale bude využito **stávajícího evropského patentu (EPO)**, kterému bude na žádost jeho majitele udělován **jednotný účinek pro celou EU**, resp. pro tzv. zúčastněné členské státy.
- 2. Přihlašovatel z kterékoli země (i mimo Evropu), kterému byl udělen běžný evropský patent, může tedy nově **požádat o jeho jednotný účinek v celé EU, resp. v zúčastněných členských státech**, na které se jednotný účinek bude vztahovat. Udělení evropského patentu se nadále řídí Úmluvou o udělování evropských patentů z r. 1973.
- 3. **Zrušení požadavku validace v zúčastněných členských státech EU** - evropský patent získá jednotnou povahu a tím i **jednotný účinek, a to automaticky bez dalšího** jen na základě udělení patentu ze strany EPO a **žádosti přihlašovatele – žadatelé mohou být i z nečlenských zemí.**

PATENTY – jednotný účinek, principy

- 4. Odstranění požadavku validace **rovněž odstraňuje nutnost překladu patentu** do jazyků všech zemí, kde má být chráněn.
  - Přihláška bude podávána v jednom z jazyků EPO (tj. v angličtině, francouzštině nebo němčině) a do dalších dvou z uvedených jazyků se budou překládat jen nároky patentu.
  - Po dobu blíže neurčeného přechodného období, tedy než budou k dispozici kvalitní strojové překlady, se k žádosti o jednotný účinek přikládá úplný překlad evropského patentového spisu do angličtiny, pokud je jazykem řízení francouzština nebo němčina, nebo do kteréhokoli úředního jazyka Unie, pokud je jazykem řízení angličtina.
  - **Pro ČR by to ovšem znamenalo, že na jejím území budou účinné patenty nedostupné v českém jazyce, avšak jejich respektování se bude pochopitelně vyžadovat.**
- 5. Veškeré spory týkající se evropského patentu s jednotným účinkem i bez něj bude řešit ve smluvních státech nové dohody **mezinárodní Jednotný patentový soud** s výlučnou pravomocí, který tedy obligatorně nahradí v těchto věcech národní soudy.
- 6. **Účinnost celého patentového balíčku** pro jednotlivé členské státy EU nastává až po jejich ratifikaci **Dohody o Jednotném patentovém soudu**, resp. přístupu k ní.

Jednotný patentový soud - 1

- Mezinárodní soud – nahrazuje soudy národní - přenos svrchovaných práv členských států EU (podstatná část soudní pravomoci členských států)
- Nejdůležitější pravidla jeho fungování:
- 1) **Obligaturní výlučná pravomoc** k řešení sporů týkajících se evropských patentů s jednotným účinkem i evropských patentů bez jednotného účinku, tj. validovaných v jednotlivých státech. Pravomoc národních soudů je automaticky vyloučena.
- **Není unijním soudem, proto nespadá do rámce Soudního dvora EU** a je zřizován zvláštní mezinárodní smlouvou. Soud se stává součástí národních soudních systémů členských států. (!?)

Jednotný patentový soud - 2

- 2) Do **pravomoci Soudu** náleží řízení ve věcech evropského patentu s jednotným účinkem i bez tohoto účinku ve smluvních státech Dohody na základě těchto žalob:
  - - žaloby týkající se skutečného nebo hrozícího porušování patentů a dodatkových ochranných osvědčení a související právní prostředky na jejich ochranu, včetně protižalob týkajících se licencí;
  - - žaloby na prohlášení o neporušení patentů a dodatkových ochranných osvědčení;
  - - žaloby na zrušení patentů a na prohlášení neplatnosti dodatkových ochranných osvědčení;
  - - protižaloby týkající se zrušení patentů a prohlášení neplatnosti dodatkových ochranných osvědčení;
  - - žaloby týkající se využívání vynálezu před udělením patentu nebo práva založeného na předchozím využívání vynálezu.
  - - některé další

Jednotný patentový soud - 3

- **3) Struktura: dvoustupňový - soud prvního stupně a odvolací soud.**
  - Soud prvního stupně je tvořen třemi typy komor: ústřední, místní a regionální.
  - **Místní (regionální) komory** mají fungovat v jednotlivých smluvních státech Dohody.
- **4) Návaznost na právo EU a na Soudní dvůr EU**
- Soud běžně aplikuje mimo jiné i právo EU. Vztahují se na řízení před ním pravidla o předběžné otázce (čl. 267 Smlouvy o fungování EU) jako by šlo o "obyčejný" soud vnitrostátní. Soudní dvůr EU si tím zajišťuje účinný dozor nad výkladem a aplikací práva EU Soudem.

Zhodnocení patentových změn

- Příznivý účinek jednotného účinku evropského patentu přinese prospěch společností z vyspělejších zemí, kde je vysoká výzkumná a vynálezecká aktivita, nikoli společnostem ze států méně vyspělých, kde je vynálezecká aktivita nízká, neboť ekonomiku ovládají zahraniční firmy (např. ČR nebo Polsko).
- V Polsku již toto řešení bylo odmítnuto z důvodu nikoli snížení, ale zvýšení nákladů pro polské firmy.
- V ČR zatím tato otázka podrobně posuzována nebyla. POZOR - v ČR platné patenty nebudou k dispozici v českém jazyce, soudní řízení nebude probíhat v češtině.

2. Vývoj známkové ochrany

- Právní úprava známkové ochrany v EU – dva směry:
- **a) harmonizace národního známkového práva** mezi členskými státy, která má přispět k tomu, aby známky zapsané na národní úrovni měly pokud možno stejný nebo alespoň velmi podobný režim (směrnice č. 2008/95)
- **b) velmi účinná a relativně levná ochrana známek** na úrovni celé EU prostřednictvím tzv. **unijní známky**, která představuje známku regionální, kdy jediný zápis v unijním rejstříku na základě unijních pravidel chrání známku v celé Evropské unii (nařízení ES č. 207/2009)
- Těžiště ochrany známek v EU: unijní známka, přesto si zachovává národní ochrana své místo
  - ne vždy je v konkrétním případě potřebná ochrana známky v celé EU a
  - unijní systém důsledně zachovává pro přihlašovatele možnost volby mezi známkou komunitární a známkou národní, případně v obou případech s využitím Madridského systému
  - z tohoto důvodu se nezdokonaluje jen známka komunitární (unijní), ale v poslední době věnuje Evropská komise velkou pozornost i rozšíření harmonizační směrnice, aby rozdíly mezi národními známkoprávními předpisy byly co nejmenší

Unijní známka – pravomoc EU (1994)

- Z hlediska cílů Společenství se jeví nezbytným opatření spočívající ve vytvoření společného režimu pro ochranné známky, na jehož základě mohou podniky nabýt **na základě jediného řízení ochranné známky Společenství, kterým je poskytnuta jednotná ochrana a které mají účinky na celém území Společenství**; že se tak uplatní zásada jednotné povahy ochranné známky Společenství (dnes Unie);
- z toho důvodu, aby bylo podnikům umožněno vyvíjet bez omezení hospodářskou činnost na území celého společného trhu, musí být vytvořena ochranná známka upravená právem Společenství přímo použitelným ve všech členských státech;
- **vzhledem k tomu, že Smlouva neupravuje potřebné pravomoci k vytvoření takového právního nástroje, je třeba použít článek 235 Smlouvy (dnes 352)**;
- zůstává paralelní národní ochrana na základě národního zápisu.

Unijní ochranná známka - 1

- Nařízení 40/94 nahrazeno novým 207/2009
- Úřad pro harmonizaci na vnitřním trhu (známkový úřad v Alicante - Španělsko) – dnes: **Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví** spravuje ochranné známky EU a zapsané průmyslové vzory EU
- Podává se jediná přihláška k ochraně známky v celé EU

Unijní ochranná známka – 2

výhody a nevýhody

- Jediná přihláška, jediný poplatek
- Ochrana v celé EU najednou
- Nezávislost na národních systémech ochrany
- Unitární charakter OZ EU – právo EU
- Možná dvojí ochrana (komunitární a národní)
- Vyloučení ochrany ze stanovených důvodů (absolutních, relativních)

PRŮMYSLOVÝ VZOR EU

- **stejný systém jako ochranná známka EU**

Návrh nové harmonizační směrnice - novinky:

- - Předmětem harmonizace bude napříště nejen právo hmotné, ale i procesní. Je třeba se dostat na stejnou úroveň harmonizace, jakou věcně pokrývá nařízení o komunitární známce.
- - Bude uznávaná také ochrana známky na základě jejího užívání, nejen zápisu.
- - Ochrana známky nebude povinně vázána na její grafické znázornění.
- - Je třeba plně respektovat čl. 16 odst. 1 Dohody TRIPS.¹
- - Je třeba řešit i střet s obchodním názvem (jménem).
- - Srovnávací reklama, obsahující cizí ochrannou známku, musí být v souladu se směrnicí č. 2006/114.
- - Je třeba taktéž podrobněji upravit institut vyčerpání práv a vztah ke starším známkám, již nepoužívaným, při zachování zásady, že podmínkou známkové ochrany je efektivní užívání známky.
- ¹Toto ustanovení zní: Čl.16 - Udělená práva - 1. Majitel zapsané ochranné známky bude mít **výlučné právo zabránit** všem třetím stranám, které nemají souhlas majitele, aby **při obchodní činnosti užívaly shodná nebo podobná označení** pro zboží nebo služby, které jsou stejné nebo podobné těm, pro které byla zapsána ochranná známka, jestliže by takové užívání mělo za následek **pravděpodobnost záměny**. V případě užívání shodného označení pro shodné zboží nebo služby se bude pravděpodobnost záměny předpokládat.
  - Výše uvedená práva nebudou na úkor existujícím dřívějším právům, ani nebudou mít vliv na možnost Členů poskytovat práva na základě užívání.

Zeměpisná označení

- Údaj o původu výrobku
  - Made in ...
  - Není to chráněné průmyslové právo, jen informace
- Označení původu (appellation of origin)
  - Chráněné průmyslové právo
  - Vztah mezi vlastnostmi výrobku a geografickou oblastí jeho původu

3. Zeměpisná označení - 1

- EU: vlastní ochrana zeměpisných označení potravinářských výrobků a zemědělských produktů na vnitřním trhu EU.
- Tato unijní ochrana doplňuje ochranu národní (v EU prakticky k ničemu) a mezinárodní na základě Lisabonské dohody o ochraně zeměpisných označení (značně nepopulární) a dvoustranných dohod (minimální).
- **Proto je unijní úprava pro vnitřní trh NEZBYTNÁ.**

3. Zeměpisná označení - 2

- **Chráněné označení původu (CHOP)** jakožto název, který identifikuje produkt pocházející z určitého místa, regionu nebo země, jehož jakost nebo vlastnosti jsou převážně nebo výlučně dány konkrétním zeměpisným prostředím s jeho vlastními přírodními a lidskými činiteli a u něhož všechny fáze produkce, tj. produkce, zpracování a příprava, probíhají ve vymezené zeměpisné oblasti. Vyžaduje se tedy úzká vazba na oblast původu.
- **Chráněné zeměpisné označení (CHZO)** je název, který identifikuje produkt pocházející z určitého místa, regionu nebo země, a jehož danou jakost, pověst nebo jinou vlastnost, kterou lze přičíst především tomuto zeměpisnému původu a u něhož alespoň jedna fáze produkce, tj. produkce, zpracování nebo příprava, probíhá ve vymezené zeměpisné oblasti.
- **Zaručená tradiční specialita** je tradiční zemědělský produkt nebo tradiční potravina, jejíž zvláštní povaha je uznávána Unií, přičemž nejde o chráněné označení původu, ani o chráněné zeměpisné označení.
- *Ve všech případech je ochrana vázána na zápis do rejstříku EU, který vede Evropská komise (?).*

3. Zeměpisná označení - 3

- Další vývoj: **rozšíření tohoto typu ochrany** i na jiné výrobky, než jsou potraviny nebo zemědělské produkty.
- Běžné v některých národních úpravách (např. české nebo slovenské), a také v úpravě mezinárodní (Lisabonská dohoda o ochraně označení původu a jejich mezinárodním zápisu z r. 1958).
- Vzhledem k tomu, že unijní ochrana zeměpisných označení potravin a zemědělských produktů se osvědčila, rozšíření ochrany na výrobky průmyslové by jistě bylo prospěšné.
- Postoj států, které zeměpisná označení průmyslových výrobků neznají (např. Francie) - ?

Registrace ČR v EU - 1

 CZ/PGI/0005/01245	Česká republika	Brambory z Vysočiny/Brambory Vysočina	CHZO	22/07/2014	Podána	
CZ/PGI/0005/00805	Česká republika	VALAŠSKÝ FRGÁL	CHZO	06/12/2013	Zaevidována	
CZ/TSG/0007/00836	Česká republika	Pražská šunka	ZTS	19/09/2012	Zveřejněna	
CZ/PGI/0005/0436	Česká republika	Chelčicko — Lhenické ovoce	CHZO	24/05/2012	Zaevidována	
CZ/PGI/0005/0381	Česká republika	Karlovarské oplatky	CHZO	29/07/2011	Zaevidována	
CZ/PGI/0005/0397	Česká republika	Karlovarské trojhránky	CHZO	29/07/2011	Zaevidována	
Multi/TSG/0007/0042	Multi-country	Liptovská saláma / Liptovský salám	ZTS	22/02/2011	Zaevidována	
Multi/TSG/0007/0044	Multi-country	Lovecký salám / Lovecká saláma	ZTS	22/02/2011	Zaevidována	
Multi/TSG/0007/0051	Multi-country	Spišské párky	ZTS	22/02/2011	Zaevidována	
Multi/TSG/0007/0055	Multi-country	Špekáčky / Špekačky	ZTS	22/02/2011	Zaevidována	
CZ/PGI/0005/0399	Česká republika	Olomoucké tvarůžky	CHZO	05/08/2010	Zaevidována	
CZ/PGI/0005/0406	Česká republika	Jihočeská Zlatá Niva	CHZO	15/01/2010	Zaevidována	
CZ/PGI/0005/0405	Česká republika	Jihočeská Niva	CHZO	14/01/2010	Zaevidována	
CZ/PGI/0005/0409	Česká republika	Černá Hora	CHZO	06/11/2009	Zaevidována	
CZ/PGI/0005/0398	Česká republika	Březnický ležák	CHZO	15/10/2009	Zaevidována	
CZ/PGI/0005/0373	Česká republika	Brněnské pivo ; Starobrněnské pivo	CHZO	24/07/2009	Zaevidována	
CZ/PGI/0005/0407	Česká republika	Mariánskolázeňské oplatky	CHZO	21/05/2009	Zaevidována	
CZ/PGI/0005/0376	Česká republika	Znojenské pivo	CHZO	06/05/2009	Zaevidována	
CZ/PGI/0005/0375	Česká republika	České pivo	CHZO	17/10/2008	Zaevidována	
CZ/PDO/0005/0437	Česká republika	Všestarská cibule	CHOP	17/07/2008	Zaevidována	
CZ/PDO/0005/0411	Česká republika	Chamomilla bohemica	CHOP	11/07/2008	Zaevidována	

Registrace ČR v EU - 2

 /PGI/0005/0363	Česká republika	Chodské pivo	CHZO	31/05/2008	Zaevidována	
CZ/PDO/0005/0382	Česká republika	Český kmín	CHOP	21/05/2008	Zaevidována	
CZ/PDO/0005/0412	Česká republika	Nošovické kysané zelí	CHOP	07/02/2008	Zaevidována	
CZ/PGI/0005/0408	Česká republika	Pardubický perník	CHZO	07/02/2008	Zaevidována	
CZ/PGI/0005/0377	Česká republika	Třeboňský kapr	CHZO	30/11/2007	Zaevidována	
CZ/PGI/0005/0362	Česká republika	Lomnické suchary	CHZO	31/08/2007	Zaevidována	
CZ/PGI/0005/0365	Česká republika	Hořické trubičky	CHZO	24/08/2007	Zaevidována	
CZ/PGI/0005/0404	Česká republika	Karlovarský suchar	CHZO	22/08/2007	Zaevidována	
CZ/PDO/0005/0360	Česká republika	Pohořelický kapr	CHOP	09/05/2007	Zaevidována	
CZ/PDO/0005/0402	Česká republika	Žatecký chmel	CHOP	09/05/2007	Zaevidována	
CZ/PGI/0005/0378	Česká republika	Štramberské uši	CHZO	07/03/2007	Zaevidována	
CZ/PGI/0017/0444	Česká republika	Budějovické pivo	CHZO	23/09/2003	Zaevidována	
CZ/PGI/0017/0445	Česká republika	Budějovický měšťanský var	CHZO	23/09/2003	Zaevidována	
CZ/PGI/0017/0446	Česká republika	Českobudějovické pivo	CHZO	23/09/2003	Zaevidována	

Registrace v ČR (ČSFR) - národní

ŽELEZNOBRODSKÉ SKLO
ŽELEZNOBRODSKÉ FIGURKY
KRASLICKÉ HUDEBNÍ NÁSTROJE
KRASLICKÉ KRAJKY
ČESKÝ KŘIŠTÁL
ČESKÉ SKLO
ČESKÝ PORCELÁN
DUCHCOVSKÝ PORCELÁN
KARLOVARSKÝ PORCELÁN
KARLOVARSKÁ VŘÍDELNÍ SŮL
KARLOVARSKÁ SŮL
KARLOVARSKÁ PŘÍRODNÍ VŘÍDELNÍ SUL
VALAŠSKOMEZIŘÍČSKÝ GOBELIN
JINDŘICHOHRADECKÝ GOBELIN
POZDIŠOVSKÁ KERAMIKA
KUNŠTÁTSKÁ KERAMIKA
PREŠOVSKÁ JODIDOVANÁ KÚPELNÁ SOL
SLOVENSKÝ MAGNEZIT
SEDLECKÝ KAOLIN
BANSKOBELANSKÝ DINAS
ČESKÝ GRANÁT
ČESKÝ GRANÁTOVÝ ŠPERK
VAMBERECKÁ KRAJKA
MODRANSKÁ MAJOLIKA

Duševní vlastnictví – ochrana v mezinárodním obchodu EU

- efektivní ochrana (nař. 3295/94, 1383/03)

Efektivní ochrana: padělané a pirátské zboží

- vyloučení z obchodu, zničení
- provádějí orgány členských států
- sankce podle TRIPS